

HEJ, JAG GLÖMDE ATT
SÄGA ATT VI INTE SKA HA
TENTAMEN I MORGON, UTAN
I STÄLLET ETT LITE MERA
UTMANANDE GRUPPARBETE.
DET SKA BLI JÄTTEROLIGT!

JAG BERÄTTAR MERA
I MORGON! OCH VI
SAMLAS INTE HÄR
UTAN I B-TRAPPAN,
NÅNGÅNG VID
TVÅTIDEN!

TA HÄNSYN TILL

Aspergers syndrom

I HÖGSKOLESTUDIER

Aspergers syndrom (AS) är en till autismspektret hörande neurobiologisk utvecklingsstörning, som ställer till med problem speciellt i social växelverkan, samt i flexibiliteten av tanken och funktionen. Även många begåvade AS-studerande kan behöva stöd i vardagliga ärenden och studier. Till syndromet hör för alla gemensamma utmaningar och starka sidor, men AS-personerna är framförallt individer. Studeranden bör få det stöd som denne behöver samt diskretion vid behandling av sina ärenden.

Studeranden bör få det stöd som denne behöver samt diskretion vid behandling av sina ärenden.

En uppmuntrande atmosfär och individuellt stöd i olika skeden av studierna är nödvändiga för många AS-studerande.

De flesta AS-studerande skulle gärna ha vänner och tillhöra gemenskapen, men följande faktorer kan göra det svårt:

- ordagrann förståelse och talande, svårighet att uppfatta ironi och sarkasm
- obetydlig användning av och kännedom om kroppsspråk, undvikande av ögonkontakt

- bristfällig kunskap om självklara sociala regler
- svårigheter att delta i grupsituationer, inleda en diskussion och fortsätta den ömsesidigt.

Flexibilitet i tanke och handling kan vara begränsad

- behovet av regler och rutiner betonas
- anpassning till förändringar är svår
- tröskeln för att inleda och avsluta en uppgift kan vara hög.

AS-studerande är i genomsnitt mera stressade och stressar för andra saker än studeranden i allmänhet. Att förbereda sig inför tentamen är kanske inte stressframkallande, men en liten förändring i tidtabellen eller arrangemangen kan vara störande.

Många AS-personer har överkänsliga sinnen. Koncentrationen och hörförståelsen kan försvåras av

- bullriga och ekande utrymmen såsom föreläsnings- och matsalar
  - bländande ljus och starka dofter.
- Överbelastning av sinnen kan orsaka panikanfall eller blockering och isolering i egna tankar.

STUDERANDE, UNDERVISNING OCH HANDLEDNING

Stöd behövs speciellt i början av studierna, i en ny miljö och livssituation.

Studierna främjas av

- möjlighet att bekanta sig med högskolan och dess tjänster i lugn och ro redan på förhand
- en personlig introduktion och presentation av högskolans tjänster och stödmöjligheter av jämlikar bland studerandena
- handledning och stöd i studierna
- campuskarta och väganvisning.

Många AS-studerande har varken diagnos eller en tydlig uppfattning om sina särdrag. Studeranden är inte heller alltid medvetna om stödbehovet eller om erbjudna möjligheter. Erbjud stöd då en studerande behöver det eller hänvisa till en person som är insatt i problematiken.

En AS-person behöver oftast i sina studier en tydlig strukturering, schemaläggning och prestationskrav. Praktiska övningar och mera omfattande uppgifter, som kräver självständig planering, förorsakar ofta problem.

Handledning är till nytta då det gäller att

- sköta ärenden i tid, i en ändamålsenlig ordning och omfattning

- välja kurser så att deras innehåll och ordningsföljd är realistiska
  - förstå studiehelteter
  - gestalta studiernas uppläggning.
- Stödbehovet diskuteras och antecknas i en personlig studieplan. Framskridandet följs upp regelbundet.

En AS-studerande hamnar ofta utanför gemenskapens tysta information och därför bör även självklara ärenden behandlas. Äldre AS-studerande kan hjälpa genom att fungera som personliga tutorer.

Deltagandet i undervisningen underlättas om

- föreläsaren talar lugnt, med tydlig röst och håller sig till sak.
- yttre stimuli minimeras
- föreläsningstommen och skriftligt material distribueras på förhand
- material och kursanvisningar är tydliga och entydiga
- information om ändringar ges i ett så tidigt skede som möjligt
- grupparbeten eller diskussioner kan vid behov utföras på annat sätt
- sittplatsen är ostörd och man får använda skärmössa, solglasögon eller hörselskydd
- man får spela in ljud- eller bildanteckningar på dator.

Diskussioner på tumanhand med en på förhand utsedd studiekompis efter föreläsningen kan hjälpa studeranden att skapa klarhet i det man lärt sig.

Tentamens- och utvärderingspraxis – tydlighet, flexibilitet och alternativ

- entydiga tentamensfrågor
- möjlighet att fråga om något är oklart
- vid behov ordnas tilläggstid, separat tyst utrymme, möjlighet att skriva på dator
- vid behov ordnas individuell handledning i användning av tentamenstid
- Alternativa möjligheter såsom att ersätta en skriftlig tentamen med ett muntligt förhör

Ämnet för **lärdomsprovet** väljs helst enligt intresse och bör kopplas samman med övriga studier.

Genomförandet främjas av att

- lärdomsprovet påbörjas i så tidigt skede som möjligt
- arbetet spjälks upp i mindre delar och man skapar rutiner, t.ex. 1000 ord per dag alltid vid samma tid

- fortgående och omedelbar respons, uppmuntran och motivering.

STUDERANDENS VARDAG

De största utmaningarna för en AS-studerande har ofta att göra med vardagliga sysslor, det sociala livet och att bli avvisad. För många är det viktigt att få

- uppmuntran och konkret vägledning till att bli medlem i klubbar och organisationer samt till att bli godkänd i kompisgäng
- stöd i vardagliga funktioner, t.ex. i användning av pengar, ansökan om studiestöd eller i anpassning till ett nytt boställe
- en stödperson samt stöd av jämlingar bland studerandena
- handlednings- och stödtjänster, t.ex. tjänster som ges av studiehandledare, studiepsykolog och kurator.

Sådana tillvägagångssätt som befrämjar tillgängligheten är ofta till nytta för alla studerande. Bekanta dig även med övrigt material på adressen www.esok.fi

TILLÄGGSINFORMATION:

- **Autism- och Aspergerförbundet rf.: http://www.autismiliitto.fi/liitto/pa_svenska/**